

Beoordeling beleidsdoorlichting

Philip de Jong, APE en bz. hoogleraar Economie vd sociale zekerheid, UvA
Den Haag, 17 januari 2011

Geraadpleegde stukken

Tweede concept beleidsdoorlichting, de rapporten “Onderzoek evaluatie WIA” (2010) en “Effecten hybride financiering WGA” (2009). Daarnaast de in de lijst van referenties bij de concept beleidsdoorlichting vermelde publicaties.

Beoordeling

De beleidsdoorlichting is een heldere synthese van de twee genoemde evaluatierapporten en enkele andere in de literatuurlijst genoemde publicaties. Beide evaluatierapporten zijn uitgebreide beschrijvingen van de effecten van respectievelijk de hybride financiering van de WGA en de werking van de WIA. Het eerste rapport levert een valide analyse van het effect van eigenrisicodragen op onder meer het WGA-risico. Het tweede rapport is gebaseerd op met name door het kenniscentrum van UWV verricht onderzoek, aangevuld met een werkgeversenquête. Het biedt een analytische beschrijving van de effecten van de WIA die de toets der kritiek goed kan doorstaan.

Eclatant succes

In de beleidsdoorlichting staat het eclatante succes van het nieuwe arbeidsongeschiktheidsstelsel voorop, waarbij de WIA gezien kan worden als het sluitstuk van een reeks succesvolle maatregelen die in de periode 1998-2005 zijn genomen. In de beleidsdoorlichting wordt dit succes bondig beschreven. Zo bondig dat het belangrijkste resultaat van de stelselwijziging slechts impliciet genoemd wordt, namelijk het uitblijven van een waterbedeffect. De fenomenale terugdringing van de instroom in de sociale arbeidsongeschiktheidsverzekering is immers niet gepaard gegaan met een structurele stijging van de werkloosheid.

In de beleidsdoorlichting worden de acht vragen uit de “Regeling periodiek evaluatieonderzoek en beleidsinformatie 2006” die het kader vormen voor elke beleidsdoorlichting grotendeels beantwoord. Belangrijke onderwerpen als de achterstand van vangnetters, de dominantie van de groep volledig arbeidsongeschikte WGA'ers op wie de subtiele prikkelwerking van de WGA niet van toepassing is en de situatie van 35-minners worden mijn inziens adequaat behandeld.

Inkomenspositie WGA'ers

Een opvallende uitkomst van het onderzoek Evaluatie WIA is dat de grote groep volledig arbeidsongeschikte WGA'ers een lager persoonlijk netto maandinkomen heeft dan de gedeeltelijk arbeidsgeschikte WGA'ers *zonder werk*. Zo laat tabel 4.1 van de

WIA evaluatie zien dat onder de WGA' ers 18% van de volledig arbeidsongeschikten een maandinkomen heeft van €1.300 of meer, terwijl dit bij de deels arbeidsgeschikten zonder werk 26% is.¹

Het lijkt erop dat de relatief veel volledig arbeidsongeschikte WGA' ers afkomstig zijn uit de laagste inkomensklassen. Vlak boven het minimumloonniveau zijn er voor degenen met lichtere beperkingen allerlei functies te duiden die tot een loonverlies van minder dan 35% leiden, terwijl voor werknemers met iets zwaardere beperkingen geen gangbare arbeid meer te duiden valt omdat zij niet meer in staat zijn het minimumloon te verdienen. Terwijl de eerste groep op loonkundige gronden voor de WIA wordt afgewezen, wordt de tweede groep als volledig arbeidsongeschikt beschouwd.

Hybride financiering WGA

De passage over de financiering van de WGA is enigszins hybride, maar ik onderschrijf de conclusie dat verbetering van het veld waarop UWV en private verzekeraars hun verzekeringsspel spelen mogelijk is. De bevinding dat er “geen reden (is) om te veronderstellen dat de markt naar de ene of de andere zijde kantelt” lijkt mij voorbarig, omdat het systeem inherent onevenwichtig is.

¹ Het betreft een cohort WGA-instromers uit 2007, die 8 maanden na de WIA-uitslag ge-enquêteerd zijn.